

Charles E. Curran. *New Perspectives in Moral Theology*. Notre Dame 1974 ss. IX + 284. Fides Publishers.

Ch. E. Curran (kapłan diecezji Rochester — New York) jest profesorem teologii moralnej na Catholic University of America i ma już kilka publikacji z tej dziedziny. Jedną z ostatnich jego prac jest książka pt. *Nowe perspektywy w teologii moralnej*, w której stara się nakreślić obecny stan teologii moralnej w dobie zmian, jakie dokonują się z coraz większą gwałtownością i intensywnością we współczesnym Kościele. Te zmiany stały się dla autora bodźcem głębszego zainteresowania się również problemami nurtującymi współczesną teologię moralną.

I tak w części pierwszej stara się autor dać obraz obecnego stanu teologii moralnej. Próbuje on również w oparciu o stan badań współczesnej teologii moralnej ukazać możliwość jej rozwoju.

W kontekście zakreślonym perspektywami odbywającego się dialogu z protestancką teologią moralną postuluje autor zdecydowane samookreślenie się katolickiej teologii moralnej. Istniejące do dziś różnice, które wynikają z podstawowych założeń teologicznych, uwiadaczniają się w szczególny sposób we wzajemnych dyskusjach. Zasadniczą trudność ze strony teologii moralnej stanowi jej monolityczne ujmowanie. Przełamanie tego problemu, zwłaszcza na terenie metodologii teologii moralnej, byłoby dużym krokiem naprzód we wzajemnym dialogu i pomogłoby do rozwiązania wielu złożonych kwestii. We-

dług autora teologia moralna nie powinna być monolityczna, gdyż nie powinno się też uważać za wyłączone „katolickiego rozwiązania” jakichś trudnych problemów moralnych. Życie w Kościele ciągle będzie stwarzać teologii moralnej nowe problemy, które — zdaniem autora — mogą być rozwiązane przy pluralistycznym rozumieniu teologii moralnej. To równocześnie jest otwarciem nowych perspektyw jej rozwoju.

Celem sformułowania perspektyw rozwoju sięga autor do samych podstaw i pozycji wyjściowych takich czy innych zapatrywań etyk chrześcijańskich i ich możliwości praktycznego rozwiązywania problemów życia chrześcijańskiego. Ma to zarówno teoretyczne, jak i praktyczne znaczenie. Analizując dość zróżnicowane tendencje i stanowiska stara się wykazać ich niewystarczalność i absolutyzowanie swego punktu widzenia. Autor podkreśla podstawowe elementy, niezbędne dla rozwoju teologii moralnej, o których się często zapomina: stworzenie, grzech, wcielenie, odkupienie i zmartwychwstanie. Zdaniem autora, prawdy te stanowią powinny kryterium opracowania bardziej adekwatnej metodologii teologii moralnej.

W następnych dwu częściach swej książki zajmuje się już szczegółowymi zagadnieniami etyki chrześcijańskiej. W części drugiej zatytułowanej „Perspektywy etyki życia społecznego” zajmuje się najbardziej palącymi proble-

mami i często skrajnymi teoriami katolickiej etyki społecznej, starając się rzucić nowe światło na ich rozwiązanie. Omawia między innymi podstawowe założenia etyki społecznej P. H. Furfey'a wykazując pewne jej braki, jak np. pomijanie faktu pielgrzymowania chrześcijan (*in statu viae*), którzy mają za zadanie udoskonalać swoją postawę dzięki ciągłej świadomości stworzonego i grzeszności. Podkreśla również znaczenie etyki ewangelicznej i jej potrójną funkcję: ukierunkowania dążeń człowieka, uświadomienia faktu dziedziczenia grzechu oraz przypominania o miłosierdziu i przebaczeniu Boga względem pielgrzymujących w Jego królestwie. Wskazuje na pluralistyczne ujęcie teologii moralnej i podaje pewne postulaty odnośnie do społecznego posłannictwa i nauczania Kościoła. Kościół nie może ograniczyć się jedynie do postulatów, ale musi praktycznie ustosunkować się do problemów społecznych, obejmując swą troską biednych, potrzebujących, ludzi spoza nawiasu społecznego czy więźniów. Zgodnie z Ewangelią ma dążyć do przemiany serc i odnowy życia.

W ramach części trzeciej zatytułowanej „Perspektywy etyki życia osobistego” dotyka autor chyba najbardziej palących dzisiaj problemów, a mianowicie: przerywania ciąży, sterylizacji i rozwodu. Odnośnie do pierwszego problemu stojąc na stanowisku katolickiej teologii moralnej prezentuje różne opinie, które pojawiły się w ostatnich latach, postulując równocześnie dopuszczenie ich do dyskusji na ten temat. Stwierdza również rozbieżność poglądów na ten temat wśród teologów katolickich i ich odejście od oficjalnej nauki Kościoła. Autor jest zdecydowanie przeciwny przerywaniu ciąży od momentu poczęcia. Wnosi natomiast pewne modyfikacje odnośnie do ogólnie przyjętego w teologii katolickiej poglądu co do momentu poczęcia ludzkiego życia i jego

ukształtowania się, jak również niektórych rozwiązań w sytuacjach konfliktowych. Odżegnuje się wyraźnie od jakiegokolwiek teorii nieuznającej niezależności życia płodu, co mogłoby usprawiedliwić *abortus* jako pewną formę antykoncepcji.

Odnośnie do problemu sterylizacji podejmuje krytykę pewnych poglądów, wskazując jednocześnie właściwą katolicką naukę. W rozwiązaniach tej kwestii umieszcza sterylizację na tej samej płaszczyźnie co antykoncepcję, uzasadniając to faktem, że leżą one poza możliwościami praw rządzących naturą ludzką, obdarzoną płciowością i genetycznymi funkcjami.

Ostatnim poruszonym tu problemem jest rozwód. Konfrontując katolicką naukę w tej dziedzinie z praktyką rozwodów wśród katolików USA i innych części świata proponuje pewne zmiany w nauczaniu i praktyce Kościoła rzymskokatolickiego. Według niego rozwód i powtórne małżeństwo muszą być w naszym świecie akceptowane jako rzeczywistość, która czasami ma miejsce nawet bez winy osobistej. Nerozerwalność i trwałość małżeństwa jest podstawowym wymogiem ewangelicznym, lecz widzianym jako cel doskonałości chrześcijańskiej, a nie jako norma absolutna. To żądanie Chrystusa odnośnie do małżeństwa pozostaje fundamentalnym prawem dla małżeństw chrześcijańskich. W sporadycznych jednak wypadkach, ci którzy nie będą w stanie zrealizować tego ideału, mogliby zawrzeć powtórne małżeństwo.

Trudno tu oceniać czy wchodzić w polemikę. Jasne i przejrzyste stawianie problematyki współczesnej teologii moralnej oraz podyktowane otwartą postawą szukania ich rozwiązań mogą stać się inspiracją do dalszych badań tak teoretycznych, jak i praktycznych w teologii moralnej.

Wojciech Jodko SVD